

سیاست اجتماعی و کار کودک

با نگاهی به مداخلات مددکاری اجتماعی

مؤلفان:

دکتر احمد گلایه ساداتی

مریم صبور

انتشارات آوای نور

تهران ۱۴۰۰

سرشناسه	: کلانه ساداتی، احمد، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: سیاست اجتماعی و کار کودک با نگاهی به مداخلات مددکاری اجتماعی/مولفان احمد کلانه ساداتی، مریم صورت.
مشخصات نشر	: تهران : آوای نور، ۱۳۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۶ص: ۱۳×۵/۲۱/۵س.م.
شابک	: 978-600-309-838-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
پادداشت موضوع	: کتابنامه: ص. [۱۷۲ - ۱۷۶]. : کودکان کار -- خدمات اجتماعی Child labor -- Social service : وضع اجتماعی کودکان کار -- Child labor -- Social conditions : سیاست دولت کودکان کار -- Government policy -- Child labor
شناسه افزوده	: صورت، مریم، ۱۳۷۲ -
رده بندی کنگره	: HD۶۲۳۱
رده بندی دیویی	: ۳۲۱/۳۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۵۴۸۲۰۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

www.ketab.ir

سیاست اجتماعی و کار کودک

با نگاهی به مداخلات مددکاری اجتماعی

مؤلفان: دکتر احمد کلانته ساداتی - مریم صبور

ناشر: آوای نور

چاپ: اول ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۸۳۸-۱

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،

بلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نمابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

قیمت ۵۰۰۰۰ تومان

همه حقوق برای مؤلف محفوظ است.

فهرست مطالب

۷	مستفصل
۱۱	مرف
۱۷	فصل اول: مروری بر نظریه‌ها
۲۵	فصل دوم: آموزش
۵۳	فصل سوم: حمایت اجتماعی
۷۹	فصل چهارم: خدمات قانونی و مسئولیت اجتماعی شرکتها
۱۱۵	فصل پنجم: کودکان کار مهاجر
۱۳۱	فصل ششم: آگاهی رسانه‌ای، فرهنگ سازی و بسیج اجتماعی
۱۴۵	فصل هفتم: چالشها و مداخلات حرفه‌ای مددکاران اجتماعی
۱۷۳	مباحث داخلی
۱۷۵	مباحث خارجی

ما فرزندان جهان هستیم. شما ما را آینده میخوانید، اما ما هم اکنون هستیم.

(بخشی از بیانیه کودکان، یونیسف، ۲۰۰۲، جهانی مناسب برای همه)

پیشگفتار

کار کودک به عنوان یک مسئله اجتماعی، یکی از پیامدهای مدرنیته و توسعه مدرن است. در واقع، این مسئله بیشتر از هر چیزی متوجه فرایندهای توسعه نیافتگی است. چرا که شواهد نشان می‌دهد کشورهای توسعه یافته کمتر با موضوع کودکان کار و کار کودک دست به گریباندن. بنابراین، در شرایط جهانی شدن و اقتصاد جهانی و آنچه که والرشتاین آن را تقسیم کار بین‌المللی نامیده است (ازکیا، ۱۳۹۳). کار کودک، حلقه‌ای از زنجیره بین‌المللی توسعه و توسعه نیافتگی است. کار کودک، پدیده غالب در کشورهای پیرامونی است که در تقسیم کار بین‌المللی، موظف به تأمین نیروی ارزان با مهارت کم و مواد خام برای کشورهای توسعه‌یافته هستند.

از زاویه‌ای دیگر، کار کودک پدیده مرتبط با مدرنیته و ساز و کارهای زندگی مدرن است. اساساً نمی‌توان کار کودک را یک پدیده مربوط به دوران مدرن دانست، اما می‌توان گفت که مسئله‌مندی موضوع، ویژه دوران مدرن است. پدیده کار کودک، یک موضوع قدیمی است. در جوامع سنتی و ماقبل مدرن، کودک در کنار سایر اعضای خانواده به فعالیت‌های اقتصادی مشغول بوده است که البته این شغل بسته به میزان توانایی جسمی وی بود. بدین معنا که برای مثال کودکان به فعالیت‌هایی چون چرای گوسفندان، جمع‌آوری و درو کردن علوفه و محصولات کشاورزی و حتی کارهای ساده‌تر مشغول بوده‌اند که چندان آسیب بدنی به آنها وارد نمی‌کرد.

از این جهت موضوع کودک کار در آن جوامع به عنوان مسئله مطرح نبوده است. مهمترین نکته‌ای که کودک کار را در شرایط ماقبل مدرن به موضوعی مسئله‌مند تبدیل نکرده بود، حضور وی در کنار خانواده بود. این حضور باعث حفظ کودک از انواع آسیب‌های اجتماعی می‌گردید و از سوی دیگر، به علت سادگی جوامع و ماهیت غیرپیچیده آنها، کودک کار با بسیاری از مسائل که در دنیای مدرن با آن مواجه است، مواجه نبوده است. اما شرایط زندگی مدرن به گونه‌ای دیگر رقم خورده است، به طوری که موضوع کودکان کار را به یک مسئله اجتماعی مهم تبدیل کرده است. کودک کار در جوامع مدرن، با فرایندهای پیچیده اجتماعی مواجه است که آسیب‌های جسمی و روانی زیادی او را تهدید می‌کند. جدا شدن از خانواده در فعالیت‌های اقتصادی مدرن، کودک را به موجودی بی‌دفاع در مقابل همه مسائل اجتماعی پرمخاطره مدرن تبدیل می‌کند. موضوعاتی چون مسائل بهداشتی و سلامت روان، اعتیاد، قاچاق مواد مخدر، قاچاق انسان، ارتباط با طیف مختلفی از انسان‌ها، آشنایی با انواع بزه و ... از تهدیداتی است که کودک کار در جامعه مدرن با آن مواجه است. کودک کار مدرن، به علت فعالیت اقتصادی در خارج از جغرافیای خانواده از سیر حفاظتی خانواده برخوردار نیست و این امر وی را در شعاع گسترده‌ای از مسائل اجتماعی رها خواهد کرد. مهمترین نکته در این زمینه این است که کودک کار مدرن از محیط آموزشی و مدرسه به عنوان یکی از نیازهای مهم برای کسب مهارت زندگی و معاش در دنیای مدرن دور می‌گردد. در مقایسه با کودک کار در جهان سنتی، هر دو کودک عموماً از آموزش بهره‌چندانی نداشتند، اما آموزش در جهان سنتی کارکرد گسترده‌ای را که در جهان مدرن دارد، نداشته است.